

Divlje životinje

Iva Pleše

Osim što su kao dio šumskog **naoružanog krajolika** potencijalno fizički opasne za ljude u pokretu, divlje su životinje posljednjih godina i povremeni elementi pejorativnog javnog repertoara izričaja vezanih za **iregularizirane migracije**. U njemu one zauzimaju različite pozicije u odnosu na ljude u pokretu, ponajprije kao elementi usporedbi ali i drugih jezičnih figura. Animalističke su usporedbe i metafore uobičajeni dio diskursa o migracijama, ne samo ilegalnima, i njima se, kao i srodnim tipovima metafora i drugih jezičnih izričaja, fokusirano bavi korpusna lingvistika, kritičke analize diskursa i srodna istraživanja (v. npr. Mujagić i Berberović 2019; Santa Ana 2002) koja u različitim medijskim kontekstima identificiraju eksplicitna ili implicitna spajanja migranata i animalističkih ili nekih drugih elemenata poput prirodnih sila, s dominantno negativnim predznakom. U domaćem medijskome prostoru možemo, između ostaloga, a vezano specifično uz divlje životinje, zabilježiti: ironičnu usporedbu uvjeta života u migrantskim kampovima i sklepanim medvjedićim nastambama te podrugljivo komparaciju fizičkih sposobnosti ljudi i medvjeda; zatim formule kojima se ljude u pokretu, posredno i na naizgled vrijednosno neutralan način, pozicionira na mjesto lovne divljači; pa vezivanja ljudi u pokretu s yukovima, jazavcima i divljim svinjama, upotrebom glagola, poput *pustošiti* i *harati*, kojima se izražava destruktivno djelovanje; porodbu prolaznih i bezopasnih tragova, primjerice stopa u blatu, koje u prirodi ostavljaju divlje životinje označene kao *domaćini* „u ovim šumama“ te, s druge strane, tragova štetnih za prirodu – odbačenih odjevnih predmeta, konzervi i tetrapaka – koje za sobom ostavljaju „nepozvani stranci“; i napokon izjave kojima se opasnosti od životinja za domaće ljude prikazuju kao minorne usporedbi s opasnostima koje prijete od ljudi u pokretu.

Na ovo posljednje se, kao na diskurs povezan s divljim životinjama kojim se naglašava opasnost od ljudi u pokretu (usp. **pismo planinara**), nadovezuje slučaj s fotografijom trojice mladića koji poziraju uz truplo medvjeda, snimljenom, čini se, negdje u Hrvatskoj i objavljenom na društvenim mrežama. Interpretacijom te fotografije divljač se pozicionirana na mjesto žrtve i to sa ciljem, kako se dade iščitati, isticanja pogibelji koja domaćim ljudima, a ne samo divljim životinjama, prijete od migranata. Iako je, prema ocjeni stručnjaka, „puno izglednije“ da su ljudi na fotografiji „u šumi naišli na medvjede truplo, nego da su medvjeda sami ubili“, neki su ih tzv. rubni portali predstavili upravo kao medvjedo-ubojice te fotografiju s društvenih mreža iskoristili da bi migrante koji prolaze Hrvatskom prokazali kao one koji su „naoružani i izuzetno opasni“. O migrantima koji se u grupama kreću **šumama** Gorskog kotara, „pljačkaju planinare“ i „slučajne prolaznike“ te su svi „naoružani, hladnim ili vatrenim oružjem“, govori se i uz već spomenutu eksplicitnu usporedbu opasnosti koje vrebaju od životinja odnosno od ljudi u pokretu.

Izravna ili neizravna vezivanja migranata s divljim životinjama ne događaju se, kako bi se to moglo pretpostaviti, samo na tzv. rubnim portalima i sličnim internetskim mjestima nego i u drugim medijima, na naoko suptilniji način, pod krinkom neutralnog izvještavanja o događajima ili pak kolumnističkog komentiranja. Tako je, primjerice, animalistička, ovaj puta zmijska prisposoba kojom se s jedne strane ljude u pokretu, kao i one koji se s njima solidariziraju, obezvjeđuje, a s druge prikazuje kao izuzetno opasne, upotrijebljena u tekstu iz 2018. godine u jednom od središnjih nacionalnih medija, sa širim odjekom, pod naslovom „Maženje poskoka i vabljenje migranata“. Ovakvom i sličnom upotrebom jezika koji na razne načine, između ostaloga, dakle, i animalističkim ili naturalističkim metaforama, usporedbama ili aluzijama, dehumanizira (usp. npr. Esses et al. 2013) ljude u pokretu (usp. **Candy; Šaraj malo, brate**), različiti dionici, u različitoj mjeri, sudjeluju u proizvodnji verbalnog nasilja i protumigrantskih diskursa koji onda služe i kao priprema te svojevrsno društveno opravdanje isključivanja nepoželjnih te izvan-verbalnog odnosno fizičkog i drugog nasilja nad njima (usp. npr. Baider i Kopytowska 2017) (v. **pušbek**).

5. 6. 2022

Literatura

Baider, Fabienne i Monika Kopytowska. 2017. „Conceptualising the Other. Online Discourses on the Current Refugee Crisis in Cyprus and in Poland“. *Lodz Papers in Pragmatics* 13/2: 203–233.

Esses, Victoria M., Stelian Medianu i Andrea S. Lawson. 2013. „Uncertainty, Threat, and the Role of the Media in Promoting the Dehumanization of Immigrants and Refugees“. *Journal of Social Issues* 69/3: 518–536.

Mujagić, Mersina i Sanja Berberović. 2019. „The Immigrants are Animals Metaphor as a Deliberate Metaphor in British and Bosnian-Herzegovinian Media“. *ExELL* 7/1: 22–51.

Santa Ana, Otto. 2002. *Brown Tide Rising. Metaphors of Latinos in Contemporary American Public Discourse*. Austin: University of Texas Press.